

Harrera herria helburu. Begoña Huarteri elkarrizketa

I Lorea Agirre Dorronsoro
Kazetaria

Begoña Huarte iruindarra lanbidez Lehen Hezkuntzako irakaslea da. Baina, lan horrez gain, beti ibili da gizarte mugimenduetan oso sartuta: Lurraldea prozesuan, Foro Sozialaren inguruan oraintsu arte... Une honetan Ongi Etorri Errefuxiatuak Plataformako eta Iruñea harrera-hiria herri ekimeneko kidea da.

2016ko abenduan ikusi genuen hedabideetan, Mikel Zu- loagarekin batera Greziako mugatik zortzi migratzaile Euskal Herrira ezkutuan ekartzeko antolatutako ekintzak izan zituen ondorioengatik. Muga igarotzean harrapatu zituzten eta ezin izan zuten ekintza burutu, baina ikusgarritasun handia eman zioten errefuxiatuen auziari: Europak sortutako krisi humanitario horri Europak berak ematen dion erantzuna salatu zuten, eta Euskal Herria harrera herrialde bihurtzeko premia aldarrikatu zuten.

Nola sortu zen Greziako ekimena? Zer ekimen mota izan zen?

Guk ez genuen ekintza hura ikusgarritasuna izateko prestatu. Izan ere, guk ez genuen espero harrapatuko gintuztenik, halako ekintzak askotan egiten zirelako, hain zuzen.

Ongi Etorri Errefuxiatuak Plataforma 2015ean sortu zen, Siriako egoeraren ondorioz eta handik jendea etortzen hasi zenean. Plataforma oso zabala eratu zen, askotarikoa: kristaueetatik hasita oso jende erradikalera dago, anarkistak... denetarik dago. Ni momentu horretan ez nengoen hor barranean, Iruñean nengoen lanean eta ez nengoen oraindik talde horretan antolatuta. Baina oso barrutik bizi nuen krisia, eta oso kezkatuta nengoen egoerarekin. Taldeko jendeak sentsibilizazioaren eta salaketaren premia partekatzen zuen, eta argi ikusten genuen errefuxiatuei harrera egin behar zitzaiela. Ikusten genuen etorriko zirela eta, harrera egiteko, antolatu behar ginela. Baina denbora pasatzen ari zen eta ez zen horrelakorik gertatzen.

Aurrerago, Turkiak eta Europak hitzarmena sinatu zutenean, argi ikusi zen egoerak okerrera egingo zuela. Eta orduan gogoeta talde batek pentsatu zuen zer edo zer gehiago egin behar zela, eta publiko egin behar zirela une horretan egiten ari ziren zenbait desobedientzia ekintza edo jardura: muga pasatzen, jendea ekartzen, hemengo etxeetan sartzen eta erroldatzen, pisu alokatuetan sartzen, zaintza medikoa antolatzen... Bazeuden horrelako ekimenak. Horrenbestez, gobernuak interpelatzeko unea iritsi zela eta elkartasuna adierazi eta jendeari arazoaren larritasuna gordinki azaldu behar zitzaiola erabaki zen: agintariekin egiten ez zutena guk

egin behar genuela, eta jendeak inplikazio bai pertsonala bai kolektiboa izan behar zuela. Orduan erabaki genuen ekin-tzara pasatzea, egin beharreko zerbait zela ikusi genuen. Eta ekintza hori antolatzen hasi ginen: Mikel Zuloagak planteatu zidan ideia, eta nik baietz esan nion, gaiarekin oso sentsi-bilizatuta nengoelako. Bazegoen babes talde bat, logistikaz, dirua ateratzeaz... arduratzen zena. Jende askok paratu zuen dirua. Jendeak bazekien zerbait egiteko asmoa zegoela, baina ez zehatz-mehatz zer. Grezian ere bazegoen abokatuek eta abarrek osatutako beste talde bat. Eta desobedientzia ekin-tza prestatu zen.

Nola bizi izan zenuten desobedientzia ekintza hori? Zer sentitu zenuten?

Behin errefuxiatuak hona ekarrita, asmoa zen ekintza publi-ko egitea. Eta, harrapatu gintuzten arren, oihartzun ona izan zuen ekintzak, benetan balio izan baitzuen jendea arazoaz konturatzeko eta mugitzeko; mundu guztia interpelatzeko balio izan zuen, eta guretzako pertsonalki ere ikaragarria izan zen prozesu guztia. Nik uste dut desobedientzia ekin-tzek haxe dakartela, alegia, zu zeu ere interpelatzen zaituzte-la. Ez zara berdina ekintzaren aurretik eta ondoren. Behin erabakitzen duzunean horrelako zerbait egitea, oso ongi sentitzen zara. Pentsatzen duzu merezi duela horrelako zer edo zer egitea, horretan sinesten baduzu zerbait egin behar duzula. Oso garrantzitsua izan zen, beste aldetik, hemengo taldeekin sortutako konplizitatea eta konfiantza; izan ere, gure arteko harreman hori ere asko landu behar da herri mugimenduetan.

Desobedientzia ekintzek haxe dakarte, alegia, zu zeu ere interpelatzen zaituzte. Ez zara berdina ekintzaren aurretik eta ondoren. Behin erabakitzen duzunean horrelako zerbait egitea, oso ongi sentitzen zara

Erakustaldi solidarioa izan zen. Eta, noski, oso garrantzitsua izan zen baita ere errefuxiatuekin izan genuen harremana. Izan ere, garrantzitsua zen haien konfiantza ere: oso ohituta daude ahal duten moduan pasatzera, engainatuak izatera, esplotatuak izatera... Jakina, muga gurekin pasa zezaaten, haien konfiantza lortu behar genuen. Oso polita izan zen prozesu hori, konplizitate handia lortu zen. Eta oso gogorra izan zen harrapatu gintuztenean; niretzat sekulako frustrazioa izan zen, haientzako ere ez dakit zenbatgarren frustrazioa zela ikusten bainuen. Norengan fidatu behar zuten jada... Baina oso polita izan zen aldi berean haien erantzuna, gurekin bat egin baitzuten. Askatu zituztenean, zera esaten zioten poliziari: «Ez, ez, geldituko gara gu, atera daitezela haiek». Horrekin bakarrik ekintza hori egitea merezi duela sentitzen duzu. Eta, askotan esaten dugun bezala, elkartasuna elkarrekikoa da, ez da sekula alde bakarrekoa. Jaso ere beti jasotzen duzu. Egia da pertsonago egiten zaituela.

Oso hunkigarria izan zen, nolabait pertsona hobeagoa izateko eredia jarri zeniguten begien aurrean.

Modu asko daude hori egiteko edo hori bera sentitzeko. Baina egia da desobedientziak ematen dizula ahalduntze hori, erabakitzen baituzu horixe dela une horretan egin behar dena. Beste une batzuetan beste gauza batzuk izan daitezke, baina une horretan horixe da. Hori sentiarazten dizu, eta oso garrantzitsua da.

Aipatu duzu arazo larria dela Europa honetan gertatzen den hori, noski. Zergatik da larria arazoa? Beste modu batera esanda: zergatik migratzaileekin lan egin, zer jokutzen dugu hor pertsona bezala, kolektibo bezala, herri bezala?

Nire esperientzia pertsonala hauxe zen: ikusten baduzu bonbak botatzen ari direla zibilei eta gero ixten dizkiegula mugak, edo kontzertinak jartzen dizkiegula Afrikatik bizitza duinagoaren bila etortzen direnei, edo hainbeste jende hiltzen dela... Hori guztia ikaragarria da, eta ikaragarria baita ere

horretara ohitzea. Oso ohituta gaude irudi horietara, ohituta gauden bezala gure bizimodu kontsumitzaile hau eramatera, jakinda –edo ez dakit benetan kontziente izanda, ezen asko ez gara kontziente izango– gure kontsumitzeko desio hori asetzeko, beste herrialdeetako jendea eta beraien baliabide naturalak xahutzen eta suntsitzen ari garela, eta hori dela, gerrarekin batera, desplazamenduak sortzen dituena. Orduan, hori dena oso lotuta dago: ez da bakarrik mugak ixten dizkiegula, edo pertsona horien eskubideak urratzen ari direla, baizik eta ez dugula humanoa den gutxienekoa ere egiten: jendea salbatu, alegia. Horren aurrean, garai batean konpromiso unibertsalak izan zirenak berreskuratu behar dira, atzerapauso ikaragarriak eman baititugu. Jendea laguntzeko edo pertsonen eskubideen defentsan ateratzeko ardura hartu behar dugu... Elkertasuna gaizki dagoen jendearekin... Hori dena berreskuratu behar da. Horren guztiaren aurrean zer egin? Zerbait egin behar da hedatzen ari den xenofobiari aurre egiteko. Argudio eta diskurtso horiei aurre egin behar diegu, horiek direlako giza eskubideen urraketa ahalbidetzen dutenak. Niretzako oso garrantzitsua zen... Azken finean, errefuxiatu eta migratzaileekin gertatzen ari dena bizi dugun ereduaren ondorio lazgarrienak dira. Eta ardura pixka bat hartzen baduzu, mugitzen zaitu. Horixe da nik pertsonalki sentitu nuena.

Egia da ohituta gaudela drama horietara guztietara, bada-kigu hor daudela, ikusten ditugu. Baina ez zaizu iruditzen gure bizimoduak, gure politikak, gure lehen munduko bizimodu honek eragindakoa kalteak direla, eta ardura hori ez dagoela gugandik aparte?

Ez dugu ikusi nahi edo oso zaila da ikustea, auzia oso konplexua baita. Baina, konturatu behar dugu gure bizimodu pertsonal eta kolektiboak eragina duela desplazamenduetan. Ez badugu desplazatuak egoterik nahi, nahitaez gure bizimodua aldatu behar dugu. Eta askoz modu xumeagoan bizi behar dugu. Bakoitzak kontzientzia hori hartu behar du, eta, horrekin

Konturatu behar
dugu gure bizimodu
pertsonal eta kolektiboak
eragina duela
desplazamenduetan. Ez
badugu desplazatuak
egoterik nahi, nahitaez
gure bizimodua aldatu
behar dugu eta askoz
modu xumeagoan bizi

koherente izateko, eguneroko bizimoduan egin beharrekoa egin. Ez da erraza, egun batetik bestera aldatu litekeena, baina zenbait esparrutan lehen momentutik egin litekeen zerbait da. Poliki-poliki, xume-xume. Hori kolektibizatzen denean, pixkanaka gertatzen ari denaren aurreko erresistentzia gero eta handiagoa bihurtuko da. Balio eta praktika positiboek negatiboek lekua kentzen badiete, pixkanaka beste jendarte bat sortuz joango da.

Entzun izan dizut ‘ongi bizitzea’ edo ‘bizitza ona’ Erdialdeko Amerikatik datorren kontzeptuaz hitz egiten... Nola ulertzen duzu hori?

Bizitza xumearekiko gogoia lantzea; zure teoriak egunerokotasunean eta mugimenduetan pixkanaka saretuz joatea, espazioak sortzea. Lasaitasuna, elkarren arteko konfiantza, jasangarritasuna..., hau da, balio gehiago ematea gauza immaterialei eta subjektiboek materialei baino. Zoriontasuna kontsumitu behar horretatik banantzea, balio gehiago ematea elkarren arteko harremanei, ongizate psikologikoari, kulturari, aniztasunari, jasangarritasunari... Hori guztia izango litzateke ongi bizitzeko edo bizitza osotasunean jartzeko beharko genituzkeen premisak.

Hori izan daiteke neurri batean utopia gauzagarri baten definizioa. Baina beste galdera bat ere planteatu dezakegu: zein da migratzaile horien utopia?

Egia da migratzaile mota asko dagoela. Bakoitzak izan dezake bere utopia. Baina elementu komun batzuk ere badaude. Askorentzat izan daiteke gure sistema kontsumistan sartzea;

azken finean, bizi dugun sistemak lortu du kontsumitzeko behar hori mundu guztira, kultura guztietara hedatzea. Lehen ez bezala, orain ahal da. Horretarako bai daudela mugak zabalik. Askorentzat, beraz, Mendebaldean edo herrialde aberatsetan dagoen utopia bera izango da: kontsumitzeko dirua izatea eta eredu honetan bizitzea, mundu aberatsean. Beste batzuentzat, ez; genitalak mutilatu behar dizkioten emakume batentzat, adibidez, hori bakarrik izan daiteke, genero jazarpen hori gabe bizitzea. Edo izan liteke lasai bizitzea bakarrik, modu xume batean, baina beren seme-alabek etorkizuna ziurtatua duten toki batean. Edo izan liteke oraintxe esaten ari garen utopia bera izatea: lasai, xume, elkarren artean bizitzea, harreman goxo eta errespetuzkoan. Denetarik dago. Ez naiz ausartzen esaten etorkin batentzako utopia zein den.

Zuk zeuk bizitza ulertzeko duzun moduaren eta etortzen direnek Europatik espero dutenaren artean, bizitzari buruzko ikuspuntu ezberdinen arteko talkak gertatzen dira? Ez ote dugu saltzen irudi bat, gezur bat?

Etortzen direnek Europa demokratiko batera etortzea espero dute, non atea irekiko zaizkien eta guk ditugun aukera berak izango dituzten duintasunean bizitzeko. Baina lehen-lehen unetik, jada txalupetan salbatzen dituztenean, askotan esan behar izaten zaie ez espero izateko beren utopia beteko denik, ailegatzten direnerako izango baitituzte oztopoak. Greziako kanpamenduetan zegoen jendeak –gazteek, familieek–, denbora pasatu ahala, depresio handiak izaten dituzte, konturatzten direlako Europara ailegatzeko haien utopia hori ez dela sekula beteko. Eta pasatzea lortzen dutenean, gero zer... Zer nolako sufrikarioa pasatu behar duten gauzak lortzeko edo oinarrizko duintasunarekin bizitzeko! Ikaragarria da. Jakina talka dagoela.

Azken hilabetetako datua da emakume migratzaileen egoera dela bereziki lazarriagoa gizonezkoena baino, besteak beste bortxaketak eta eraso sexual asko pairatzen dituzte-

lako. Egia da hori? Batzuetan badirudi horrelakoak beti deabrutzen dugun kolektibo batean bakarrik pasatzen direla, hemen pasatuko ez balira bezala...

Nire ustez, indarkeria heteropatriarkala kultura, arraza, etnia, erlijio eta klase sozial guztietan gertatzen da. Emakumeen bizialdi osoan, gainera. Jakina, errefuxiatuek, errefuxiatu izateagatik eta emakume izateagatik, botere mendekotasuna bizi dute, botere harreman hori.

Sexu indarkeriaz badira hainbat ikerketa. Amnesty International erakundearen txosten batean, jada Europan zeuden 60 bat emakume elkarrizketatu zituzten, eta denek esaten zuten beren bide osoan denbora guztian mehatxatuta sentitu zirela, nolabait babesik gabe; eta ez mugetan edo kanpamenduetan bakarrik, baizik eta zeharkatu zituzten herrialde guztietan sufritu zutela indarkeria fisikoa, sexu indarkeria... Umiliatuak eta kolpatuak izan zirela emakume izateagatik. Oroitzen naiz kanpamenduetako emakumeek konpresak eskatzen zizkigutela ez zutelako gauez komunetara joan nahi, toki arriskutsuak zirelako.

Hemen bezala, neurri batean. Esan nahi dut ez dugula gure burua zuritu behar bestea, alteritatea kontsideratzen dugun horren aurrean... Nahiz eta eskubiderik gabeko horrelako egoera basati batean jauzia egon litekeen.

Bai, baina egoera larriagoa da kanpamenduetan. Muturreko erabakiak hartzen dituzte: ez edatea eta ez jatea erabakitzen dute komunera ez joateagatik. Baina, kanpamenduetan ez ezik, segurtasun indarrendandik ere jasan behar dute indarkeria hori. Eta baita ere sexu esplotaziorako salerosketetan ibiltzen diren sareetatik. Helena Malenok esaten du neskatila eta nerabeen gorputzaren erabilera, askotan, egin beharreko sakrifizio bat bezala onartzen dela, haien bizi proiektua gauzatu ahal izateko; eta ez bakarrik haiena, batzuetan kolektibitatearena ere bai. Gehienetan emakume pobreak dira, eta horixe da geratzen zaien bide bakarra. Europara ailegatzeak hori guztiak ekartzen du.

Badira datu lazgarriak. Adibidez, prostituzioaren ehuneko handia sexu esplotaziorako salerosketetan izandako emakume biktimena da. Baina, hori gertatzen dela jakin arren, ez da ezer egiten. Badira, bestalde, behartutako ezkontzeta-tik edo genero jazarpenetik ihes egindako emakume asko. Baina gehienetan emakume pobreak izaten dira, bide hori hartzeagatik zorpetuta geratzen direnak. Denetarik dago. Hegazkinez etorri direnak ere ezagutzen ditut... Baina, oro har, ehuneko handi batek indarkeria sufritu du.

Egun asko aipatzen da berdintasuna. Zuk ere berdintasun humano sakon baten ideia aipatzen duzu. Hori nola gauzatu da gure eguneroko praktiketan, normalean migratzaileak bestea direnean? Nola egin dezakegu beste hori gu?

Ongi Etorri Errefuxiatuak Plataforman premisa hori daukagu: pertsona guztiak gara berdinak, berdin dio Gernikan edo Alepon jaio... Ideia hori barneratu behar dugu. Ezin gara hemen jaiotzeagatik pribilegiatuagoak izan han jaiotakoak baino. Eta ez da karitate kontua: nik hari laguntzen diot ahal dudalako eta berak ez duelako. Kontua ez da janaria ematea, baizik eta benetan sinestea gu bezalakoak direla, bizitza duina izateko gure eskubide bera dutela. Premisa horretatik abiatuta eraiki behar dugu eraiki nahi dugun gizarte hori. Euskal Herrira ekarrita, gure iruditerian sartu behar dugu hemengo gizartea mestizoa izango dela. Gure utopiaren oinarrietako bat mugak ezabatzea da: hemengoen eta migratzaileen arteko horma edo muga hori apurtzea lortuko duen mugimendu bat behar da. Hori da benetako mestizajea. Nola egiten da hori? Elkartasuna ez da soilik materialki

Premisa hori daukagu: pertsona guztiak gara berdinak. Ideia hori barneratu behar dugu. Euskal Herrira ekarrita, gure iruditerian sartu behar dugu hemengo gizartea mestizoa izango dela

landu behar, baita afektuen katearen bidez ere: elkarren arteko konfiantza, zaintza, elkartasuna...

Bestalde, jakin eta sentitu behar dugu elkartasuna elkarren artekoa dela, guk haiei ematen diegula baina haiek ere asko dutela guri emateko. Eta, jakina, pertsona independenteak izan behar direla, ez direnak guk ematen diegunarekin bizi-ko. Etortzen direnek bizitza duin bat izatea bideratu behar dugu, eta abiapuntu horretatik komunitatea eraiki. Hori izango litzateke gure utopia: esplotaziorik gabeko gizartea, pertsonen arteko harremanak eta zaintza landuko dituen, lehentasuna pertsona erdigunean jartzea eta pertsona guztien premiak asetzea izanik. Guztionak berdin. Hori izango da modu bakarra kontinenteen arteko berdintasunerantz hurbiltzeko: garapenerako laguntzak eman beharrean, benetako elkartasunetik haien bizi-baldintzak hobetzen saiatuz, gure kontsumitzeko maila gutxituz, bizitza xumeagoa eginez.

Militantzian edo mundu horretan sinesten dugunon praktika bat izan liteke hori. Baina nola interpelatu daitezke botere ekonomiko eta politikoa dutenak?

Azken finean, gure utopia puzzle handi bat da eta pieza asko ditu. Pieza bakoitzak utopia osotasunean islatzen du. Baina denak gara beharrezkoak. Denon artean, benetan konplementatzen bagara, pixkanaka lortuko dugu herritar gehienengana utopia hori zabaltzea. Xenofobiari dagokionez, etorkizunean ere errefuxiatuak etorriko direla kontuan hartuta, baldin eta epe luzeko elkartasuna lortu behar badugu, elkarren arteko lankidetzaz jorratu beharko dugu, mota askotako jarduerak eta ekintzak eginez, batzuk erradikalagoak eta beste batzuetan instituzioak ahal den urrutien eramanez. Bakoitzarengandik hasi behar dugu. Gure ohitura txarrei desobeditu behar diegu, eta pixkanaka beste ohitura eta praktika onekin ordezkatu. Hori egiten ikasi behar dugu, poliki-poliki, gehiegi exijitu gabe, baina leporaino inplikaturik. Bakoitzak bere aldetik bere inguruan eta lanean ari den mugimenduetan kontzientzia hori hartzen badu, pauso garrantzitsuak emango dira.

Euskal Herrian badira hainbat ekimen. Zein nabarmen- duko zenituzke?

Oso gertukoa dut Arteako harrera etxearen egitasmoa. Arratiako bailaran dago Artea, eta udalak utzi digu etxea. Ostatu moduko zerbait bihurtu da, eta han egiten zaie harrera igarobidean daudenei, hemen gelditu behar ez den jendea-ri. Pertsona horiei laguntzen zaie beren bizitza ibilbidea osatzen, norabait eramaten... Gelditzea erabakitzen badute, alokatu den ondoko beste etxe batean laguntzen zaie pape-ekin, kooperatiba ezberdinetan lan egiten, mikroenpresak sortzen... Hantxe bertan baserri bat, kooperatiba antzeko bat ere badago, bi lantegitxorekin: inguruko abereekin haragia egitekoa eta okindegi bat. Bi herri ezberdinetan bi denda ere badaude, eta horietan inguruko baserrietatik ekarritako gauzak saltzen dira. Oinarri sozial handia du egitasmoak: Via Campesina, Ongi Etorri... Batzuek lana egiten dute hor, eta beste batzuk boluntarioak dira. Egun, okindegia lau erre-fuxiatuk eramaten dute. Irabazien erdia haienezako da, eta beste erdia proiekturako.

Utopiaz ari garela... Bizitza oso xumea eramaten da: janaria prestatu, jan... eta gutxi gehiago. Lasai bizi, premia gehiago ez izan. Eta, lehen esan bezala, funtsezkoena: afektuen katea zaindu, konfiantza izan. Saiatzen dira ate guztiak beti zabalik uzten. Bestalde, ekonomikoki independente izaten saiatzea ere bada helburuetako bat, elkarren arteko elkartasunean biziz eta lan eginez.

Jende asko ari da pasatzen etxe horretatik, eta esango nuke emaitza onak dituela. Plazak ere mugatuak dira, 40-45 lagunentzako lekua dago. Emakumeak dira erdiak, eta ume ere asko bai. Horretaz aparte, badago sare bat lanean. Badaude, adibidez, beste bi etxe okupatu Zornotzan... Legezkoa eta ez legezkoa uztartzen dira hor. Izan ere, bien arteko muga oso fina izaten da sarritan. Beti jokatu behar dugu legaltasun egitura batekin, bestela badakizu zein diren gure mugak. Baina zenbait desobedientzia ekintza ere egiten dira, etxeak okupatzea, esate baterako. Herritarrek etxe premia dutenean,

ez dago etxea okupatu beste aukerarik. Hori da egin behar dena? Bada egiten dugu, ez badago besterik.

Oso erradikalak diren gauzak eta ekintza klasikoak, bietatik egin behar da. Eta, ahal dela, erakundeekin lankidetzatza bilatuz: adibidez, Iruñea harrera-hiria herri ekimenak oso protokolo ona landu du Iruñeko Udalarekin. Azken buruan, gizarte mugimenduen lana da entseguak egitea, probatzea, beti sinetsiz aurrera egiten ari zarela, eta denok dugula zer egiterik.

Borroka guztiak dira osagarriak. Bakoitzean islatzen da besteetako utopia. Izan ere, dena dago oso lotuta bizi garen sistema honetan: kapitalaren jabe diren eliteek dituzten enpresa eta multinazionalen sareei berdina zaie, dirua azkar lortzeko irrikaz, jendea batetik bestera desplazatzea, hiltzen bada ere. Baliabide naturalak ustiatzea, interes estrategikoak dituzten lekuetan gerrak sortzea, politika guztiz kontraesankorrek egitea, armak bidaltzea... Dena dago oso lotuta. Sistema horrek eragiten ditu desplazamenduak, ekosistemen suntsiketa, esplotazioa... Kontziente izan behar dugu gure sistemak sortutako krisi baten aurrean gaudela: krisi ekologikoa, soziala, humanitarioa... Horri buelta emateko, mugarik gabeko gizarte mestizoa bultzatu behar dugu, ez dago besterik. Bestela, faxismoa dator. 🌱